

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita Beati Aloysii Gonzagæ E Societate Iesv,
Ferdinandi S. Rom. Imp. Principis, Marchionis
Castilionensis F. Natu Maximi, Libri Tres**

Cepari, Virgilio

Coloniæ Agrippinæ, 1608

c. 2. Florentiam à patre ductus virginitatem Deo vouet magnosq[ue] in
sanctiore vita progressus facit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43934

pietatis. Adeò libebat humi interprecandum procumbere, vt puluinum, aut quid simile genibus subijci sustinuerit, idq; deinde, vt postea narrabo, in omni vita solenne tenuit. Per idem tempus febris quartana octodecim ipsos menses vehementer est exercitus, etsi, cùm principio esset ardentior, postmodum minus eum in lecto attinuit. Interea sedatè ferebat eius dolorè, neq; intermittebat vnquam, quin officium B. Virginis, psalmos qui Graduales, quique Pœnitentiales dicuntur, & alios stas preces pronuntiaret quotidie. Vbi tamen interdum solito erat inbecillior, accersebat è feminis matris ministris, quæ subleuaret legentem; vt autem omninò cessaret, adduci nunquam potuit. Hęc sunt quę non amplius septem annos natus Beatus ALOYSIUS fundamenta iecit virtutis Christianæ, vt minimè mirum videri debeat, si ad tã excelsum, quàm posthac explicabimus, fastigium illum adduxerit.

CAPVT SECVNDVM.

FLORENTIAM A PATRE DV-

*ctus, Virginitatem Deo vouet, magnosque in sanctiore vita
progressus facit.*

Ferdinandus Marchio ab expeditione Tunetana, plus duos annos in Hispanica

nica

nica regia moratus, cùm in suæ ditionis
 terras reuertisset, vt ALOYSIUM suæ
 stirpis maximum, pristino illo militari ar-
 dore deposito, pietatis, & modestiæ ple-
 num reperit, cùm præclaram illam indo-
 lem, & maiorem quàm pro ætate pruden-
 tiam mirabatur, tum gaudebat plurimum,
 idoneum se parentibus sibi populis regen-
 dis hæredem esse nactum. at ille octo iam
 natus annos, alia longè consilia cum ani-
 mo suo agitabat, cogitationesq; iam de sub-
 limiori quodam virtutis gradu susceperat.
 Neque eas aliquando matri dubitauit ex-
 ponere, quam cùm sæpius dicentem audis-
 set, quando pluribus iam liberis esset aucta,
 iucundum sibi fore, ex ijs vnum aliquè re-
 ligioni addictum videre, ipse ei secreto: Af-
 firmasti, inquit, mater, gratum tibi futurū,
 si quem filiū habeas, qui in religiosa fami-
 lia versetur. equidē hanc tibi gratiam Deū
 gratificaturum esse confido. Alio verò die,
 cùm eadem iterasset, adiunxit, sperare etiā
 se illum fore. Mater, quamuis, quòd
 primogenitus esset, abhorrenti similis ser-
 monem abruptit, filiumq; inde se, cum his
 dictis auferre iussit, tamen ea mandauit
 animo, &, quòd eum in colenda pietate
 multum videret esse, credere cœpit, ita, vt
 diceret, fore. tamen, vt postmodum, sus-
 cepta Religione, falsus est, nihildum id
 tempo-

temporis in vllam partem certi cōstitutum habebat, sed suam duntaxat piè viuendi cōsuetudinem sequebatur. Dum hæc geruntur, crebris rumoribus affertur pestilentia tota Italia serpere. eius metu Marchionē visum est faciendum, vt se cum vniuersa familia in montem Ferratum transferret. Ibi dum versatur, grauibus articularis morbi doloribus conflictari cœpit. quapropter Medicorum voluntate ad balneas Lucenses proficisci statuit, vnaque secum Rudolphum alterū natu filium, cuiusdam quatenebatur valetudinis curandæ, atque etiam ALOYSIVM perducere. Scilicet, vt in reditu Florentiam diuerteret, atque ibi in aula Francisci Medicei Magni ducis Hetruriæ, siue necessitudinis, quam in regia Catholici regis cum eo constitutam habebat, retinendæ causa, siue quò facilius Hetruscè loqui condiscerent, vtrumq; relinquere. Ergò æstate anni M. D. LXXVII. ineunte, cū à coniūge vehemēter querente, id ætatis liberos tanto interuallo ab se diuelli, discessisset, rectà ad balneas contendit. Inde postquam ijs aquis satis erat vsus, Florentiam flexit, à qua cū prope ab esset, nuntiareturque portas omnes metu pestilentia diligentissimis custodijs septas teneri, in Fesulanum Iacobi Turcij familiaris sui se recepit. Interea Magno Ducis nun-

ci nun-

ci nuntiari iubet eius se salutandi causa aduenisse. Accepto responso, urbem ingreditur, atq; à duce accipitur, cum eximij significatione amoris. Hic dux, cum ei Marchio filios suos obtulisset, tãtopere eo munere delectatus est, vt non alibi eos, quàm in suo palatio diuersari vellet. Verum quia suos ille liberos non aulicis modò moribus, sed liberalibus etiam studijs imbui cupiebat, non longè post, bona Ducis venia, inde abductis domum in vico, cui ab Angelis nomen est, attribuit. Deinde ante digressum, Moderatorem eis, vniuersæque familiæ addidit Petrum Franciscum Turcium, qui nunc Ioannis Medicei viri principis, domum administrat, virum, dum ei in Italia, atque Hispania famulatus est, fidei, & prudentiæ multos iam annos expertæ. à cubiculis esse voluit Clementem Ghisonium nunc Marchionis, qui hodie Castilioni imperat, prætorio præfectum. Accessit, præter ceteram familiam ipsorum splendore dignam, Iulius Brixianus Cremonensis sacerdos singulari probitate, qui eos cum Latinis literis, tum honestis moribus informaret. Annum iam ALOY SIVS omninò nonum expleuerat, quando à parente Florentiæ relictus est, vbi dum Latino, Hetruscoque sermone eruditur, duo anni fluxerunt. Festis diebus aulam celebrabat,

brabat, atque vt Moderatori pueritiæ suæ morem gereret, ludo quoque nonnunquã vacabat. Cæteroquin adeò lusionibus non ducebatur, vt Leonora Medicea Mantuæ dux referat, Aloysium ab se sororeque sua Maria, quæ hodie Gallorum regina est, tum prope etiam infantibus, ad hortos, laxandi inter se animi, inuitatum, negare solitum se ludis oblectari. malle arulis erigendis, consimiliq̃ aliqua pietatis exercitatione occupari. Non diu Florentiæ erat versatus, cum præclaros effecit in rerum cœlestium vsu processus, sic vt deinde Florentiam suæ pietatis parentem vocare sit solitus. Atque in primis tanta animum eius erga beatissimam Virginem Matrem Dominam nostram obseruantia percepit, vt quoties de ea in sermonem incidere, vitæque eius sanctissima mysteria volueret animo, colliquescere cœlesti gaudio videretur. Fecit eò plurimum tum communis Florentini populi erga eiusdem Diuæ effigiem, quæ in ea vrbe, Annuntiatæ titulo, colitur eximia veneratio: tum lectio libelli, quem de mysterijs Rosarij Gaspar Loartes sacerdos è Societate Iesu conscripsit. Inter eum legendum, cum se desiderio sentiret accendi gratum aliquid, acceptumque cœlorum Reginæ faciendi, venit in mentem, nihil ei iucundius,

D

accom-

accommodatiusque præstari posse, quam si eius castimoniam, quantum mortali fas est, imitandæ studio, suam illi virginitatem voto obligaret, sacraretque. Igitur cum ante eam, quam dixi, imaginem aliquando precaretur, quod ad eiusdem Diuæ honorem verteret, Deo vouit, integram se, inuiolatamque virginitatem suam perpetuò seruaturum. Quod votum ad eò semper sanctè, exactèque persoluit, ut vel ex eo liqueret, quàm Deus illud ratum haberet, quamque præcipuo amore Mater Virgo in suam ipsum fidem, clientelamque receperit. Siquidem qui ei à pœnitentiæ sacris fuerunt, ac nominatim Bellarminus Cardinalis in eo testimonio, quod iureiurando firmavit, & plenius Hieronymus Platus in schedis illis latinè scriptis, asseuerant Beati Aloysij & corpus omnî sensu, motuque libidinis, & mentem omnî cogitationum, imaginumque obscœnitæ, quæ vel tantillum cum hoc eius voto, propositoque pugnaret, dum vixit, caruisse. Quam rem humana omni vi industriaque maiorem satis apparet, tanquam proprium quoddam donum, à Deo carissimæ matri suæ postulanti datam esse. Quod, quàm sit eximium, intelliget, qui reputabit Diuum Paulum (sive illi de se, seu de alio sermo est) ter Dominum rogasse, ut

stimu-

stimulum ab se carnis auerteret: D. Hieronymum in illa solitudine, eidem retundendo, crebris saxorum ictibus nudum pe-
 ctus conuerberasse: D. Benedictum reiectis
 vestibus totum se in vepres induisse: D.
 Franciscum item nudum in hybernis se ni-
 uibus volutasse: D. Bernardum collo tenus
 glaciali immersum stagno importunū ar-
 dorem restinxisse: paucos quosdam è Di-
 uis, quos Deo singulari munere cohonestare
 visum est, vacuitatem ab hac tyrannide
 esse consecutos. Et tamen si qui extiterint,
 diuturnis eò precibus, ac lachrymis aspi-
 rarunt. Talē D. Greg. Magnus, in dialogis,
 perhibet fuisse Equitium sanctū abbatē,
 qui, cū adolescēs eiusmodi sibi faces admo-
 ueri sentiret, non prius Deum longis, cre-
 brisq; precibus obsecrare destitit, quā ille
 eū, misso Angelo, perinde vt recēs natum
 infantē, omni huius generis illecebra, atq;
 inflāmatione liberasset. Abbatē quoque
 Serenum prodidit Cassian. cū frequētib;
 ieiunijs, precibus, fletibus à Deo munditiā
 mentis impetrasset, alterum tantum sump-
 sisse negotij, vt suam corpori quoq; conci-
 liaret, actādem opera itē Angeli factū esse,
 vt post id locorū, ne quidem secundū qui-
 etē, nedū vigilans, vel leuissimo impetu cō-
 citaretur. Deniq; nostræ memoriæ ppior
 D. Thō. q. Angelici Doctoris nomē inuenit
 cūm

*Sancti grauiem
 carnis penam
 senserat.*

cùm ab se ardenti titione lasciuam puel-
lam abegisset, eumque deinde Angelus
quasi quodam cingulo vinxisset, & ipse
huius verè Angelici beneficij compos est
factus. Neque verò Beato Aloyfio, quem,
qui eo familiari sunt vñ, multi sanguinis
ac spiritus, atque ad res gerendas acrem, &
intentum fuisse consentiunt, natium ali-
quod frigus, stupor, è sensuum tam sedata,
atque obedientia membra, tãque pura pe-
ctoris arcana præstabat. Fateamur ergo di-
utinum, atq; inusitatum munus fuisse, ab e-
ximio in ipsum Dei parētis Virginis fauo-
re profectum, quam proinde matris loco,
tenero quodam amore, & pietate in omni
vita complexus est, magnamq; in ea suarum
rerum omniū spem collocauit. Non tamen
ipse, ad hoc tam præstās beneficiū tuendū,
singulari sua in sensibus seuerè moderandis
vigilantia, parū momenti attulit. Nam et si
nihil illum huius generis valdè sollicitum
habebat, amore tamen virginalis pudicitie,
ac sanctitatis, iam inde ab ea die, in speculis
esse, semetipse, suosq; sensus circumspice-
re, & exquisita quadam cura obseruare per-
petuò cepit. In primis verò oculos ita sem-
per ab omnibus flagitij illecebris refrana-
re, eademq; potissimum de causa, ijs humi
defixis ingredi per publicum. Mulierum
autem familiaritatem, atque congressum,
supra

supra quã credibile est, vbi vbi versat⁹ est, in vitæ perpetuitate tãtopere refugit, vt natiuã ei quandã cum illis discordiã esse diceres. adeò ne conspectum quidẽ illarũ ferre posse videbatur. Castilione à nobilibus feminis, quas è suo comitatu, ad eius cubiculum mater interdum quippiã nũtium allegabat, non nisi per coniuentem ianuam, deiectis, ne eas videret, in terrã oculis madata accipiebat, & reddebat, quàm paucissimis. Quid, quod ne matri quidem ipsi, sine arbitris, loqui sustinebat. ergò, si quãdo dũ cum ea in cubiculo vel cœnatione agit, interea ceteri dilaberentur, confestim & ipse discedendi causam quærere, & si minus eã reperiret, ingenuo quodam rubore suffundi. tam singularis nimirũ erat eius sollicitudo, & cautio. Rogatus quondã ab erudito quodã viro, qui id animaduertat, ecquid ita mulierum, atq; adeò matris etiã aspectũ auersaretur, ne virtutẽ proderet, ingenitæ potius id verecundiæ assignauit. Præter alia, quæ ipsi cum patre conuenerãt, & illud fuit: vt ad omnia, præterquam ad feminarũ congressiones sese adhiberet. cæteris in rebus, pro eo ac deberet, in eius se potestate futurum. Itaque Marchio, postquam huius propositi adeò tenacem esse sensit, ne quã molestus esset, morem semper eius voluntati gessit. ipsemet etiam nõnullas illustres

feminas, quas sanguine maximè attingebat, vnquam se negauit aspexisse. Erat verò hic eius mos adeò peruulgatus, vt à familiaribus per iocum identidem fœminarum hostis audiret. Adhæc, Florentiæ cum esset, cœpit conscientiam per confessionem crebrius, quàm adhuc Castilione fecerat, expiare apud Sacerdotem è Societate Iesu, à moderatore designatum, qui per id tempus collegium in ea vrbe gubernabat. Ad hũc, cum primum confitendi causa, ante domi multũ diuq; meditatus, probeq; instructus adisset, tantam aduersus illum reuerentiã, uerendum, suiq; despicientiã adhibuit, quasi mortales omnes scelerum multitudine superaret. Vix ad eius pedes acciderat, cum, deficiente anima labitur, atq; à moderatore necessariò subleuatus domũ reducitur. Eodem postea reuersus totius ætatis suæ noxas aperuit, qua de re, posteaquam religioso cœtui aggregatus est, sæpe prædicantem audiimus: in ea se confessione acquiescisse, quam Florentiæ de tota vita obiisset. Nimirum hoc illi noscendi sui, & rationum arctioris cuiusdam vitæ suscipiendarum initium fuit. cœpit enim tum quamlibet actionem suam studiosè excutere, & si quid in ea vitij comperisset, eius fibris penitus perscrutandis, atque euellendis insistere. Primùm ergò animaduertit se,

tit se,

tit se, quod feruidiore esset natura, non-
nullo quandoque stomacho facile efferri,
& exardescere, qui, etsi non erumperet, æ-
gritudine tamen animum, ac dolore vexa-
ret. Dedit igitur se ad cogitandam iracun-
diæ turpitudinem, quam manifestò appa-
rere, & eminere dicebat, cum animo ad
pristinam tranquillitatem reuocato, sen-
tiret, hominem, dum ira teneatur, exisse
quodammodo de potestate. Id cum repu-
taret, decreuit in futurum, ad eam animi
pestem compescendam, atque adeò depel-
lendam incumbere. tandem, Dei ope, &
summa animi sui contentione sic eam fun-
ditus vicit, vt omni postmodum iræ motu
carere sit visus. Adhæc in hominum
congressibus, sæpe sibi verbum aliquod
effluere sentiebat, quod alienæ famæ
deterendæ videretur. actamet si, vt i-
psemet postea falsus est, quicquid id e-
rat peccati, vix vnquam erat tantum, vt
in ijs numerari posset, quæ ob leuita-
tem veniam mereri censentur, tamen
huius gratia sibi metipsi displicere, ac,
ne similis se præterea criminis apud Sa-
cerdotem reum agere cogeretur, non alio-
rum modo amicorum, sed etiam familiari-
um consuetudinem, & colloquia fugitare,
atq; in recessu, ac solitudine, vbi nihil
vllam labeculam conscientię posset asper-

gere vel diceret, vel audiret, plurimū ver-
 fari cœpit. Nimia quidem id religioni, &
 feueritati tribuebatur. at ille scilicet, quid
 alij sentirent suscipere deique habebat. Ab eo
 item tempore omni ludi genere reliqua æ-
 tate perpetuò abstinuit. Præterea tantū ma-
 ioribus obediendi amorem imbibit, vt ne-
 get moderator vel leuissimum vnquā im-
 perium ab eo suum fuisse præteritū. Quin
 immò fratrem suum natu minorē Rudol-
 phum, si quando videret vel morum, vel
 literarum Magistri obiurgationes ferre
 molestius, coarguebat, atque, vt imperij au-
 diens esset, hortabatur. Famulorum eam
 habebat rationem, atque ad eum modum
 illis imperabat, vt ipsosmet verecundio-
 res faceret. Itaque negant vnquam eum
 pro imperio, sed his ferè verborum for-
 mulis præcepisse: Nisi tibi molestum est,
 licet hoc facias: si tibi commodum est,
 hoc abs te velim: Amabo te, hoc mihi ef-
 fectum da. quæ cū diceret, tanta erat in
 eo suauitas, vt famulorum se misericordia
 valde permoueri ostenderet. ea re sibi eo-
 rum animos arctissimè deuinciebat.
 Verecundia tam erat singulari, vt con-
 spectum cubicularij mane eum vesti-
 entis erubesceret, vixque induendis ca-
 ligis summos extra lodicem pedes por-
 rigeret. adeò verebatur, ne quid in se
 nudi

nudi aspiciendum præberet. Ad sacrificium quotidie, festis verò diebus, ad vespertinas etiam preces itabat. Nihil id temporis de contemplatione, meditationeque rerum cœlestium adhuc locorum cognorat, recitationi duntaxat precum intentus. igitur quotidie prima luce eas, quæ Exercitio quotidiano continentur, aliasque, quas supra memoravi, supplex, hocque agens iterabat. Tamen etsi verò tum quidem, necdum cum animo suo fortunæ se bonis abdicare decreuerat, deliberatum tamen habebat, si ea retineret, quam posset innocentissimum, accuratissimumque; viuendi institutum persequi. Atque hac grauitate morum id ætatis Beatus ALOYSIVS erat præditus, eosque diuinæ philosophiæ fines attigerat, à quibus longè sæpenumero absunt, qui complures annos in seuerioris vitæ disciplina posuerunt.

CAPVT TERTIVM.

*MANTVAM REVOCATVS
consilium capit Ecclesiastico mo-
re viuendi.*

Alterum iam annum Florentiæ moratus erat B. ALOYSIVS, cum à patre, cui tum Guilielmus Mantuanorum Dux montem Ferratum gubernandum tradiderat,